

Petrás Mária kerámiái*

Ezekben a napokban Magyarország szerte, és Budapesten különösen számos művészeti eseménnyel köszöntik az alkotók és szervezők a tavaszt. A Tavasz Fesztiválon részt venni évek óta rangot jelent. Így a Magyarok Házában mi is részesei lehetünk a jeles eseménysorozat egyik kiemelkedő programjának, Petrás Mária keramikumművész alkotásával találkozván. Ha a teremben körüljárunk megtapasztalhatjuk, hogy észrevehetően lecsendesíti a külvilágtól zaklatott figyelmünket. Mosolygó és komoly arcú leányok, asszonyok, gyermekek, rendezett csoportok, és szépséges öltözékek kompozícióival azonnal egyfajta időtlennek tűnő világba varázsol minket a művész. Állandóság, derű, szolid, de gazdag színvilág, évezredes mintakincs könnyed rajzolatai adják kompozícióinak emberszabású kereteit. Az agyagművesség sokféle, de mindenképpen nehéz fizikai munkálataiból ő a kizárólag kézzel felrakott és mintázott, majd egyenként külön dekorált és kiégetett megoldásokat választotta, ezzel is megalapozván az egyedi kerámiaszobrászatban sajátos helyét. Amikor 1995-ben a budapesti Iparművészeti Főiskolán végzett tanulmányai alapján, tanárától, Csekovszky Árpádtól átvette a diplomát, mestere és kollégái véleménye szerint is már régen kialakult művészegyénség volt. Hozta magával a nekünk oly messzi csángó-magyar kultúrából ezt a műveltséget, és egyre magabiztosabb formakészítéssel érlelte máig kerámiaszobrait.

Pályája sok kemény munkás esztendőn keresztül formálódott mai sikereiig. Mert azt már elmondhatjuk, hogy a jelenleg a pilisi hegyekben dolgozó művész szívesen látott kiállító Magyarország-szerte és külföldön is, ami a kereskedelemcentrikus művészvilágban egy ilyen viszonylag rövid idő alatt elismerésre méltó siker. Mi lehet a titka? Petrás Mária művészetében magától értetődő természetességgel jelenik meg egy ősi kultúra mese és népdalvilága, a szépség és jószág egyszerűsége, és mindenekfelett az a mosolygós szeretet, amelyet a zajos és tülekedő világban, a nagyvárosi és vidéki elnyomorodott magányosságokban sokan, sokféleképpen elveszítettünk. Petrás Mária szobraival visszavezet a tiszta forrásokhoz és a hagyományok kitéphetetlenül pontos gyökereihez.

Hitvallásom

Abban a világban, amelyben születtem, imádságos harangozással kezdődött a nap, és avval is ért véget. A családok gazdagságát 8-10-12 gyermek jelentette. Az ötévestől a legöregebbekig mindenkinek nélkülözhetetlen szerepe volt. Hétköznap azért dolgozott az ember erővel és szorgalommal, mert előtte állt egy-egy ünnep. Az ünnep előtt mindig nagy készülődések voltak. Az emberek kitisztították lelküket, életüket, házukat, istállóikat, óljaikat, kertjeiket, falujukat, megbocsátottak, megbéreltek, misére mentek szép ünneplő ruhában, és délután megjárták egymást. Az ünnepek nagy örömmel teltek. Mindent meg tudtak teremteni maguknak úgy, hogy nem voltak senkinek a szolgálói. Tudták, hogy mi a rendje a világnak, mert a nap, a hold, a csillagok, az idő járása és a mélységes hitük útbaigazították őket. Akármit nem cselekedtek, akármit nem ejtettek ki a szájukon.

Névtelen szentek között nőtem fel, akik a sereg gyermekükkel körülvéve tudtak énekelve fenni, szőni, gyönyörűen hímezni, varázslatossá tenni azt a nehéz világot. Bőjtelt és imádsággal, Mária erejével elmesszítették a testi-lelki bajokat. Az ő képüket szeretném példaként a világ elé tárni!

* Elhangozott 2003. március 12-én a Magyarok Házában (Szerk.)

Boldogasszony

Háromkirályok

Önéletrajz

1957. január 19-én születtem a Bákó megyei Diószénben, Romániában. Édesapám Petrás Vazul, édesanyám Miklós Nyica. Mindketten tősgyökeres moldvai csángó földművesek. Nyolcan vagyunk testvérek. Három öcsém és négy húgom van. Iskoláimat hatévesen, Diószénben kezdtem. Ekkor találkoztam először a román nyelvel. Ott elvégezve a tíz osztályt, Hétfaluban folytattam tanulmányaimat egy szakmunkás képzőben, amit kitüntetéssel végeztem, mint elektroműszerész. Munkába álltam és mellette a brassói nép-főiskolán, a grafika szakon, Klement Béla osztályában tanultam három évig.

Esti tagozaton elvégeztem a gimnáziumot, sikerrel tettem érettségim. Egy hétfalvai gyárban dolgoztam, mint dekoratőr. Színházi plakátjaim országos első helyezést kaptak egy akkoriban rendezett grafikai versenyen. 1988-ban kényszerűségről önálló lettem, és egyedül kizárólag festésből, rajzolásból tartottam fenn az akkor már 8, illetve 10 éves gyermekemet, lakást vásároltam Hétfaluban.

1990 nyarán jöttem először Magyarországra egy csángó küldöttség tagjaként, Domokos Pál Péter születésnapjára. Az ünnepségen többen meglátták Péter bácsinak készített rajzaimat, közülük valaki meghívott a Nemzetközi Előkészítő Intézetbe tanulni. Ekkor kezdtem írást-olvasást tanulni magyarul. 1991 szeptemberében már a Magyar Iparművészeti Egyetem (akkor még főiskola) hallgatója voltam kerámia szakon. 1995-ben jelesen diplomáztam Csekovszky Árpád növendékéként. Azonnal felvételt nyertem a Mester Képzőre is, amelyet azután kitüntetéssel végeztem. Három és fél méter magas, két méter széles, csaknem életnagyságú, öt alakos, mázatlan kerámia diploma-munkám a dévai Ferences Kolostor kerengőjében áll.

1997-ben volt az első önálló, jelentősebb kiállításom Zuglóban, ezt követően Százhalombattán, amelyet eddig több mint 90 követett a fővárosban és szerte az országban. Ezen kívül kiállítottam Olaszországban öt alkalommal, Franciaországban két alkalommal, nemrég tértem haza Torontóból. Meghívásom van Rómába és az Egyesült Államok több városába. Budapesten négy, vidéken, határon belül és túl legalább nyolc köztéri munkám, Sitkén, Százhalombattán és Száron egy-egy keresztutam áll.

1990 óta folyamatosan és aktívan veszek részt a csángó ügyeket szolgáló anyaországi és határon túli szervezetek munkájában. Hét mint hét énekelek csángó népdalokat különféle kulturális és nemzeti rendezvényeken, rádió- vagy televízióstúdiókban.

2001 tavaszán telket vásároltam Pomáz külterületén a Mesélő nyugati lejtőjén. Bár igen szerény körülmények között, de benne lakunk a még építés félben lévő házunkban, és a kicsiny, de végre saját műtermemben dolgozhatok, amely véglegessé fejleszthető állapotban van.

Ilyen egyszerű lenne ez, ha magunk is az életerejével és hitével megalapozott bátorságát a magunk területein, akár az övéhez hasonló megpróbáltatások árán is, követnénk. Ez a tehetőség és a művészi kisugárzó erő adatott meg éneklő művészetében is, ezzel mintegy csodaként megjelenítve előttünk itt, a XXI. század elején, egyfajta paradicsomi teljességet, de legalábbis annak lehetőségét. Az agyagművesség mint a legősibb földhözkött alkotóművészet és a lélek hangjaként felszálló ének szívárványában ajándékoz nekünk boldogságot otthonainkba Petrás Mária, aki csángómagyar kultúra és a kortárs magyar keramikusság jellegzetes személyisége. Művei éppen olyan idolká, jelképekké formálódtak, mint a prehistorikus agyag, amelyeket a régészek ásió régmúlt idők felbecsülhetetlen emlékeként hoztak újra napvilágra, s ma múzeumokban őriznek. De nekünk ő itt van, a maga élő valóságában és alkotó tehetségében. Társunk, biztatónk és szeretetet sugárzó ritka kortársunk, akinek műveivel otthonainkban is, s középületekben is jó és felemelő érzés együtt élni.

Köszönjük, hogy megosztja velünk művészeti értékeit, és sok sikert kívánunk jövőépítéséhez.

N. Dvorszky Hedvig